

Cântatul de acasă în vremuri de restriște

(Costin Popa – 28 aprilie 2020)

Perspectivile sunt sumbre. La calmarea restricțiilor, chiar dacă sălile de concert și spectacol pot fi umplute cu spectatori puțini, pentru fosele și podiumurile instrumentiștilor, pentru ansamblurile corale nu par să existe soluții clare și sigure privind așa numita „distanțare socială”. Nu mai vorbesc de artiștii din scenă. Abia după trecerea valurilor de coronavirus, se poate spera că normalitatea poate reveni.

Dacă cele de mai sus privesc publicul și managementul instituțiilor muzicale, artiștii lirici, vocaliștii de toate generațiile – tineri cântăreți, soliști aflați în plină carieră sau în preajma „pensionării” -, sunt supuși unor grele încercări. Acelea de a nu mai beneficia de experiența spectacolului, nevoiți fiind de a studia individual fără observare directă din partea profesorilor de canto, fără așa-zisa „ureche de control” care să perceapă în mod nemijlocit emisia sonoră. Rareori o verificare audio-video, oricât de performantă tehnic ar fi, poate să suplinească audiția directă, neocolită. Este ca și cum am compara vizionarea unui spectacol în sală cu privitul unui DVD la televizor. Din punctul de vedere al cântăreților, totul depinde de seriozitatea lor profesională și de existența convingerii că studiul continuu este singurul care poate asigura menținerea valabilă a formei și progresul.

Am urmărit recent pe Internet două postări de la Teatro Massimo din Palermo, care au transmis online recitaluri din locații private ale artiștilor, acompaniați la pian din alte orașe sau cântând pe „negative” orchestrale. Electronica face minuni. Diverse arii de operă, operetă, musical, canțonete, cântece de pahar, programe diverse au fost interpretate de nume cunoscute. Ei bine, pe lângă etalarea unor lucruri bune și apreciable, aproape toți cântau neîncălziți, neglijent, cu vibrato deranjant, cu deficiențe de intonație, respirații scurte, acute expediate... Foarte limpede, lipsă de antrenament. Și asta după numai două luni, circa, de inactivitate profesională scenică și, probabil, studiu superficial.

Opera Metropolitan din New York...

... a oferit sâmbătă 25 aprilie, un mega recital-concert online, un maraton de patru ore sub genericul „At-Home Gala”. Managerul general **Peter Gelb**, 67 de ani, spunea undeva că adunarea celor peste 40 de interpreți a fost cel mai dificil demers din toți cei 14 ani de conducere a marelui teatru. Prezentată de acesta direct din locuința sa aflată la două cvartale de biroul de la Met și, de la Montreal, de dirijorul **Yannick Nézet-Séguin**, 45 de ani, din 2018 director muzical al Operei Metropolitan, gala a avut patina excelenței de casting, subsumată unor îndemnuri precum „The voice must be heard”, „Keep the hope”, „Stay safe”, „Be careful”, într-o campanie dedicată colectării de fonduri pentru a susține teatrul – se știe, nesubvenționat de stat – și a-i proteja viitorul.

Home Galla

Peter Gelb

Yannick Nezet Seguin

Metropolitan Opera House

În afară de transmisiunile succesive online din locațiile în care se aflau artiștii, performanța tehnică mi s-a părut preînregistrarea unor formații reduse ale **Orchestrai și Corului Operei**, a celor aproape 100 de instrumentiști și coriști, fiecare aflat în locuința proprie și conducerea acestora de către Yannick Nézet-Séguin, de acasă. S-au cântat în acest mod Intermezzo din „Cavalleria rusticana”, Preludiu la actul al III-lea din „Lohengrin” și corul „Va, pensiero” din „Nabucco”. Asocierea online a favorizat tălmăcirea orchestrală. În memoria violistului Vincent Lioni (1959-2020), secerat de Covid-19, partida de violă a orchestrai și mezzosoprana **Joyce DiDonato** au interpretat în spirit funebru Largo „Ombra mai fu” din „Xerxes”.

Voci transmise din Europa

Sigur că gala a fost consacrată în majoritate cântăreților, care au oferit clipe de autentică încântare. I-am revăzut pe mulți dintre cei cunoscuți din spectacole, acum izolați în ambient personal, în ținută de casă sau de concert, în repertorii pe care și le-au ales, acompaniați la pian live sau „pe negativ”.

Ceea ce semnalam în prima parte a articolului privitor la unele carențe a rămas valabil, într-o

Dar să derulez în ordine alfabetică filmul galei. Și fără ierarhii, dar comentat succint.

De la Moscova, **Ildar Abdrazakov** a oferit specialitatea casei, romanța „Apele primăverii” de Rahmaninov, cântată cu căldură și ușurință a notelor înalte. Aflați în localitatea franceză Le Raincy, soții **Roberto Alagna și Aleksandra Kurzak** s-au simțit bine, excesiv de bine, în duetul Adina-Nemorino din „Elixirul dragostei”, el – expansiv și jucăuș, cu unele sunete „deschise”, ea, delicioasă. Dintr-o cochetă vilă de vacanță din Zabnica, Polonia, **Piotr Beczala** a cântat aria „Recondita armonia” din „Tosca”, începută cu sunete mai largi, dar finalizată concentrat și în care linia vocală și poetica au fost remarcabile.

O paranteză. Cântul cu acompaniament de pian, fără baghetă. a avut o limită. Acea că tempourile nu au mai fost impulsionate de către un dirijor, în sens dramaturgic pentru economia unui spectacol, ci au fost alese de interpreți. Așa încât unele au apărut prea lente. Așa a fost cu această arie din „Tosca” și aveam s-o constat și la altele, aria din „Boema” (cu Nadine Sierra) sau la cea din „Rusalka” (cu Sonya Yoncheva). Revin.

Dacă am mers în Mellieha, Malta, l-am văzut pe **Joseph Calleja** pentru aria „Ah! lève-toi, soleil” din „Romeo și Julieta”, cu oarece manierisme de pronunție în limba franceză, sunete emise „în spate” sau nazal, dar cu pasiune în interpretare. De la Zürich, **Javier Camarena** a oferit o arie mai puțin cunoscută, „Nel furore delle tempeste” din „Piratul” de Bellini, în care a demonstrat ușurința atacării supra-acutelor (Re natural) și tehnica în aceeași zonă de registru (Si bemol filat). De la Paris a sosit un duet din „Thais”, cu **Nicole Car și Etienne Dupuis**. Acompaniatorul a fost baritonul. Tot din Franța, dar de la Orange, **Diana Damrau și soțul ei Nicolas Testé** au cântat duetul „Là ci darem la mano” din „Don Giovanni”, în care un foarte bun Don Giovanni n-a avut prea mult de luptat cu „țărăncuța” Zerlina, gata emancipată. Preînregistrat la Viena într-o sală de concert goală, **Yusif Eyvazov** cu siluetă de june prim a propus aria „Che gelida manina” din „Boema”. A interpretat-o cu potrivite intenții expresive, dar fără omogenitate în emisie.

Cu look de Hollywood, cu kilograme lăsate la „sală”, **Elina Garanča** a fost, de la Riga, o Carmen rău prevestitoare în Habanera, cu „negativ” de pian. Basul cu rezonanță neagră de voce **Günther Groissböck** și-a înfățișat darul de mare pedalist în „Wie schön ist doch die Musik” din „Die schweigsame Frau” de Richard Strauss. Se afla la Lugano. În schimb, alt cântăreț german, **Jonas Kaufmann**, a fost acompaniat la München de renumitul **Helmut Deutsch** și a cântat aria „Rachel, quand du Seigneur” din „Ebreca” de Halévy. O tălmăcire reflexivă, cu aplecare asupra frazării fluide și moi, impregnată cu mezzevoci, către finalul dinamic. Singurul italian din gală, **Ambrogio Maestri**, a cântat din Lugano în acompaniamentul pianistic al vecinului său, reputatul șef de orchestră **Marco Armiliato**. Ambii au ales o arie diferită de repertoriul în care Maestri excelează, monologul „Nemico della patria” din „Andrea Chénier” într-o lectură mai puțin adâncită din punctul de vedere al expresiei.

Acompaniat la acordeon, **Peter Mattei**, aflat în vila sa de pe o insulă a Arhipelagului Stockholm, într-un salon cu perspectivă marină, a cântat cu opacitate de sunet serenada lui Don Giovanni din opera mozartiană.

Anna Netrebko

Într-o înregistrare făcută anterior la Viena cu sala goală, anunțată – de către Peter Gelb – drept marea vedetă a galei, **Anna Netrebko** a adus tușă dramatică romanței „Nu cânta, frumoaso, cu mine” de Rahmaninov.

De la Dresda, expunându-și glasul de bas profund **René Pape** a cântat destul de liniar, pe „negativ” de pian, aria „In diesen heil'gen Hallen” din „Flautul fermecat”. Cu consistență vocală, vibrație, dar și cu unele sunete aflate sub tonul just, **Anita Rachvelishvili** a transmis din Tbilisi mesajul ariei „Mon coeur s'ouvre à ta voix” din „Samson și Dalila”. Pe pianul din salon, simpatic, stătea scris „No autographs, please”.

De undeva din Bavaria, **Golda Schulz** a afișat pianissime acute frumoase și o citire expresivă a ariei „Ch'il bel sogno di Doretta” din „La Rondine” de Puccini. Cu „negativ” de pian. Într-un ambient valencian în care dominau plantele de interior, **Nadine Sierra**, cu proștețime de glas și dăruire, a cântat aria „Si. Mi chiamano Mimi” din „Boema”. De prin locurile natale din Wales, **Bryn Terfel**, acompaniat la harpă de soția sa **Hannah Stone**, a fost convingător în piesa cu intonații de jazz „If I can help somebody” de Alma Bazel Androzzo, obișnuită în repertoriul Mahaliei Jackson. Trimiterile către actuala stare sanitară au fost evidente. „Heimwee” („Dor de casă”) de compozitorul sud-african Stephanus Le Roux Marais a fost mesajul pe care **Elsa van den Heever** l-a comunicat a cappella, cu limpezime de voce, din Montpellier.

Plină de atmosferă vibrantă a fost aria lui Wolfram din „Tannhäuser” închinată Luceafărului de **Michael Volle** de la Berlin. Sonya Yoncheva și-a făcut o apariție elegantă, stilată, din Geneva, pentru interpretarea calm-imploratoare către Lună a ariei Rusalkăi din opera omonimă de Dvořák.

Voci transmise din America

Mezzosoprana **Jamie Barton** a dezamăgit în aria „O don fatale” din „Don Carlos”. A cântat de la Atlanta, Georgia, a părut că dorește o interpretare demonstrativă a dificilei pagini. A ieșit ceva dezlânat, cu apăsare exagerată asupra gravelor „de piept” și stridentă a notelor înalte. Din Alpine, New Jersey, **Angel Blue** a oferit o lectură concretă a ariei „Depuis le jour” din „Louise”. Cu supra-acutele atât de necesare funcționând în aria „A te o cara” din „Puritanii”, **Lawrence Brownlee** s-a aflat la Niceville, Florida.

Un interludiu instrumental a revenit unuia dintre concertmaestrii orchestrei, **David Chan** care, în însoțirea pianistică a lui Yannick Nézet-Séguin, a preînregistrat Meditația din opera „Thaïs” de Massenet. Violonistul s-a aflat în Closter, New Jersey.

Lamento-ul mai puțin cunoscut „Penna tiranna” din „Amadigi di Gaula” de Haendel a găsit la New York în interpretarea contratenorului **Anthony Roth Costanzo** un artist ale cărui modelări de frază au constituit comandamentul suprem. Tot din New York, **Stephen Costello** a cântat inspirator aria lui Faust din opera lui Gounod, cu susținerea solo-ului instrumental de către soția sa, violonista **Yoon Kwon Costello** și în acompaniamentul unui „negativ” de pian. La Bonita Springs, Florida s-a aflat **Michael Fabiano**, un Lenski de cuceritor lirism, poetic și pasional pentru cunoscuta arie din „Evgheni Oneghin”.

Renée Fleming

Mângâieri de sunet, sensibilitate și acute plutoare au venit din Virginia, din locuința aflată în mijlocul unui parc a sopranei **Renée Fleming**, minunată artistă la 61 de ani, care a dedicat „Ave Maria” din „Otello” de Verdi greu încercatei Italii.

De la Toronto, **Quinn Kelsey**, posesorul unei voci solide, a cântat, mai mult decât a interpretat, aria „Per me giunto” din „Don Carlos”. Rafinamentele i-au lipsit. Cu calitate timbrală de violoncel, **Isabel Leonard**, aflată la New York, a derulat în omogenitate, a cappella, desenele melodiei

„Somewhere” din musicalul „West Side Story”. Pirotehnica arie „Chacun le sait” din „Fiica regimentului” a revenit sopranei **Erin Morley**, aflată în New Haven, Connecticut. Excelenta **Lisette Oropesa** a expus de la Baton Rouge, Louisiana timbrul său catifelat, ca și accesibilitatea lejerității acute prin aria „En vain j'espère” din „Robert le Diable” de Meyerbeer. **Ailyn Pérez și Soloman Howard** au abordat de la Chicago „A brani, a brani, o perfido” din „Luisa Miller”, ce a vădit interesul sopranei pentru viitoare roluri verdiene spinte. În fine, încheind lunga panoramare, îl amintesc pe tenorul **Matthew Polenzani** care de la Pelham, New York s-a autoacompaniat în „Londonderry Air” (Anonim) pentru o tălmăcire expresivă pe care a denumit-o „despre dragoste, pierdere și devotament”.

A fost într-adevăr o Gală cu „G mare”, o reunire de artiști cum rareori se poate întâlni, demnă de puterile unui teatru precum Metropolitan Opera. Păcat că motivația a fost atât de tragică. Oricum, Peter Gelb a mai promis un show similar într-un viitor apropiat. Până una-alta, merită felicitări pentru realizare.